

PARTER OCH DOMSLUT

Richard Johansson

Parter

Tilltalad

RICHARD Olof Henry Johansson, 19941105-8937
Päronvägen 36 B Bv, 904 36 Umeå

Offentlig försvarare
Advokat Petter Hetta
Advokatbyrån Kaiding Kommanditbolag
Box 124, 901 04 Umeå

Åklagare

Kammaråklagare Anna Lundberg
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå
Box 3003, 903 02 Umeå

Målsägande

1. Mamata Das

Målsägandebiträde
Advokat Oskar Söderberg
Advokat Oskar Söderberg AB
Rådhusplanaden 7 A, 903 28 Umeå

2. Roshni Das

Målsägandebiträde
Advokat Oskar Söderberg
Advokat Oskar Söderberg AB
Rådhusplanaden 7 A, 903 28 Umeå

Domslut

Brott som Richard Johansson döms för

Grovt olaga hot, 2023-09-28, Umeå kommun, 4 kap 5 § 2 st brottsbalken

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress
Box 138
901 04 Umeå

Besöksadress
Nygatan 45
Umeå

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

Telefon
090-17 21 00

E-post
umea.tingsratt@dom.se

Webb
www.domstol.se, Info om vår
personuppgiftsbehandling:
www.umeatingsratt.domstol.se

Mord, 2023-09-30, Umeå kommun, 3 kap 1 § brottsbalken

Ringa narkotikabrott, 2023-09-28, Umeå kommun, 1 § 1 st 5 p och 2 §
narkotikastrafflagen (1968:64)

Ringa narkotikabrott, 2023-09-30, Umeå kommun, 1 § 1 st 5 p och 2 §
narkotikastrafflagen (1968:64)

Påföljd

Fängelse 18 år

Rapporterade lagrum

Brott har begåtts under påverkan av allvarlig psykisk störning (30 kap 6 §
brottsbalken).

Häktning m.m.

Richard Johansson ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

Skadestånd

Richard Johansson ska betala skadestånd till Mamata Das med 110 000 kr.
Beloppet avser 60 000 kr för sveda och värk och 50 000 kr särskild
anhörigersättning. Richard Johansson ska också betala ränta på beloppet enligt
6 § räntelagen (1975:635) från den 30 september 2023.

Richard Johansson ska betala skadestånd till Roshni Das med 111 753 kr.
Beloppet avser 66 753 kr kostnader för transport av kropp från Sverige till
Indien och 45 000 kr i begravningskostnader. Richard Johansson ska också
betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30
september 2023.

Förverkande och beslag

I beslag taget byxor, tröja och skor, beslagtaget hos Richard Johansson, ska
bestå tills domen vinner laga kraft (Polismyndigheten, Region Nord,
polisområde Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113053, nr 1-4).

I beslag tagna sockor och jacka, beslagtaget hos Richard Johansson, ska bestå
tills domen vinner laga kraft (Polismyndigheten, Region Nord, polisområde
Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113049, nr 1-2.).

I beslag tagen narkotika förklaras förverkad från Richard Johansson enligt 6 §
narkotikastraffslagen (Polismyndigheten, Region Nord, polisområde
Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113097, nr 1, 2A-2B, 3-4.).
Beslaget ska bestå.

I beslag taget strykjärn, knivar, stav, skida, kalsonger och keps, beslagtaget hos
Richard Johansson ska bestå tills domen vinner laga kraft (Polismyndigheten,

Region Nord, polisområde Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113144, nr 1-8, 10.).

I beslag taget kofta, t-shirt, byxor, trosor och strumpor, ska bestå tills domen vinner laga kraft (Polismyndigheten, Region Nord, polisområde Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG114265, nr 1-5.).

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 21 kap 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på resultatet av rättsmedicinsk obduktion, fotografier från obduktion och röntgen samt jämförelsebild avseende Roshni Das och andra fotografier där Roshni Das kropp kan ses vilka förevisats vid förhandlingen inom stängda dörrar. .

Brottsofferfond

Richard Johansson ska betala en avgift till brottsofferfonden på 1 000 kr.

Ersättning och återbetalning

Petter Hetta ska få ersättning av staten med 188 043 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 135 034 kr arbete
- 15 400 kr tidspillan
- 37 609 kr mervärdesskatt

Oskar Söderberg ska få ersättning av staten med 187 373 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 129 758 kr arbete
- 7 700 kr tidspillan
- 12 440 kr utlägg
- 37 475 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Övrigt

Richard Johansson ska ersätta staten för kostnad för provtagning och/eller analys med 1 300 kr.

YRKANDEN

Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Richard Johansson ska dömas för mord enligt 3 kap 1 § brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Richard Johansson ska dömas för ringa narkotikabrott enligt 1 § 1 st 5 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.1 MORD (5000-K1226836-23)

Richard Johansson har berövat Roshni Das livet genom strypvåld och genom att rikta upprepat trubbigt och skarpt våld mot hennes huvud och hals. Våldet har bestått av att Richard Johansson tagit strypgrepp på Roshni Das, huggit henne med kniv och slagit henne med ett strykjärn, en stav och en skida. Det hände den 30 september 2023 på Vretgatan 12 B, Umeå, Umeå kommun.

Till följd av våldet har Roshni Das fått följande skador.

Huvudet/ansiktet;

- flertalet frakturer i ansiktsskelettet och skallen,
- nedsjunken överkäke,
- blödningar i hårbotten, ansiktet, öronen, under ögats bindehinna, mellan hjärnhinnorna, kring ögonhålorna och hjärnans undersida,
- punkterat öga,
- sårskador i ansiktet, hårbotten, örat, skallbasen och tungan,
- hudavskrapningar,
- slemhinneskador
- och krosskador på hjärnan.

Halsen;

- hudavskrapningar,
- sårskada,
- frakturer på tungbenet och sköldbruskets övre horn
- och flertalet blödningar.

Richard Johansson begick gärningen med uppsåt.

1.2 RINGA NARKOTIKABROTT (5000-K1227537-23)

Richard Johansson har olovligen innehaft 2,22 gram amfetamin, 0,05 gram MDMA och 8 stycken LSD-lappar, som är narkotika. Det hände den 30 september 2023 på Vretgatan 12 B, Umeå kommun.

Richard Johansson begick gärningen med uppsåt.

Åtalspunkt 2

Åklagaren har begärt att Richard Johansson ska dömas för grovt olaga hot enligt 4 kap 5 § 2 st brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Richard Johansson ska dömas för ringa narkotikabrott enligt 1 § 1 st 5 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

2.1 GROVT OLAGA HOT (5000-K1219554-23)

Richard Johansson har hotat Magnus Fjellström genom att han, när han höll i en machete och en kniv, fällt yttranden med innebörden att han skulle skada eller döda Magnus Fjellström. Hotet var sådant att Magnus Fjellström kunde förväntas känna allvarlig rädsla för sin personliga säkerhet. Det hände den 28 september 2023 på Pärönvägen 36 B, Umeå, Umeå kommun.

Brottet bör bedömas som grovt då hotet förstärkts genom användande av machete och kniv.

Richard Johansson begick gärningen med uppsåt.

2.2 RINGA NARKOTIKABROTT (5000-K1219554-23)

Richard Johansson har olovligen använt hasch/cannabispreparat, som är narkotika. Det hände den 28 september 2023 eller några dagar dessförinnan i Umeå kommun eller på annan plats i Sverige.

Richard Johansson begick gärningen med uppsåt.

Häktning m.m.

Åklagaren har begärt att Richard Johansson ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

Skadestånd

Roshni Das har begärt att Richard Johansson ska betala skadestånd med 111 753 kr.

Beloppet avser 66 753 kr kostnader för transport av kropp från Sverige till Indien och 45 000 kr i begravningskostnader. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 30 september 2023.

Mamata Das har begärt att Richard Johansson ska betala skadestånd med 110 000 kr.

Beloppet avser 60 000 kr för sveda och värk och 50 000 kr särskild anhörigersättning. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 30 september 2023.

Förverkande och beslag

Åklagaren har i anslutning till åtalet begärt att i beslag taget byxor, tröja och skor, beslagtaget hos Richard Johansson, ska bestå tills domen vinner laga kraft (Polismyndigheten, Region Nord, polisområde Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113053, nr 1-4).

Åklagaren har i anslutning till åtalet begärt att i beslag sockor och jacka, beslagtaget hos Richard Johansson, ska bestå tills domen vinner laga kraft (Polismyndigheten, Region Nord, polisområde Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113049, nr 1-2.).

Åklagaren har i anslutning till åtalet begärt att i beslag tagen narkotika ska förverkas från Richard Johansson enligt 6 § narkotikastraffslagen (Polismyndigheten, Region Nord, polisområde Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113097, nr 1, 2A-2B, 3-4.).

Åklagaren har i anslutning till åtalet begärt att i beslag taget strykjärn, knivar, stav, skida, kalsonger och keps, beslagtaget hos Richard Johansson ska bestå tills domen vinner laga kraft (Polismyndigheten, Region Nord, polisområde Västerbotten, beslagsliggare 2023-5000-BG113144, nr 1-8, 10.).

Åklagaren har i anslutning till åtalet begärt att i beslag taget kofta, t-shirt, byxor, trosor och strumpor, ska bestå tills domen vinner laga kraft

(Polismyndigheten, Region Nord, polisområde Västerbotten, beslagliggare
2023-5000-BG114265, nr 1-5.).

2. Bakgrund

I målet är upplyst att Richard Johansson innan aktuella händelser sedan ca ett år tillbaka hade bott hos sin kusin Magnus Fjellström. Efter händelsen den 28 september 2024 - då Richard Johansson påstås ha hotat Magnus Fjellström - uppmanades Richard Johansson av Magnus Fjellström att, sedan Richard Johansson vid 04-tiden på morgonen den 29 september hade fått lämna polis-huset, söka sig ett annat boende. Richard Johansson ifrågasatte inte det och tog vid 06-tiden kontakt med målsägande Roshni Das vilken han sedan ca ett år tillbaka hade fått kontakt med via en dating-app och umgåtts med vid några tillfällen. Han frågade henne om han fick komma till henne, för han behövde ”some place to sleep”. Hon svarade honom att det var okey. I målet är upplyst att Roshni Das synes ha haft känslor för Richard Johansson vilka inte hade besvarats av honom. De hade dock haft sexuellt umgänge. På morgonen den 30 september strax efter kl. 09.30 träffade Roshni Das grannar och vänner Luz Maria Gonzalez Castrillon samt Karsten Meier Richard Johansson utanför Roshni Das lägenhet på Vretgatan 12 B. Mötet filmades av dem. De hade tidigare under morgonen vid 07.38-tiden blivit kontaktade av Roshni Das då hon bad dem om hjälp. På fråga från Karsten Meier hur det var med Roshni Das uppgav Richard Johansson att han hade dödat henne. Grannarna ringde då efter ambulans och sedermera kallades även polis till Vretgatan 12 B. Roshni Das påträffades död i lägenheten.

3. Inställningen till gärningarna m.m.

Richard Johansson har förnekat ansvar för mord och grovt olaga hot. Han har i båda fallen uppgett sig ha saknat uppsåt till gärningarna. Richard Johansson har erkänt båda fallen av ringa narkotikabrott.

Richard Johansson har inte haft någon erinran mot framställda särskilda yrkanden. Yrkandet om förverkande har dessutom medgetts.

Vad avser yrkade skadeståndsanspråk från Mamata Das, efterlevande, och Dödsboet efter Roshni Das har han - med hänvisning till sin inställning i skuldfrågan – bestritt dem. Han har inte vitsordat dödsboets yrkande om ersättning för transport av kropp från Sverige till Indien men i övrigt vitsordat yrkade belopp.

4. Utredningen i tingsrätten

Richard Johansson har hörts över gärningarna.

Åklagaren har åberopat en omfattande såväl muntlig som skriftlig bevisning avseende gärningarna.

Av utredningen framgår att målsäganden Roshni Das avled på förmiddagen den 30 september 2023.

Av resultatet av den rättsmedicinska obduktionen, syn på fotografier från obduktionen röntgen framgår bl.a. att skadorna som påvisats i ansiktet har uppkommit till följd av upprepat våld av såväl skarpt, trubbigt som blandad karaktär. För somliga skador /skadeområden finns tecken till att det rört sig om både trubbigt och skarpt våld, sannolikt från olika föremål.

Tingsrätten har – med avseende på misstankarna om mord - inhämtat en rättspsykiatrisk utlåtande avseende Richard Johanssons gärning. Av denna framgår bl.a.

att Richard Johansson har begått den åtalade aktuella gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning

att han vid tiden för undersökningen inte lider av en allvarlig psykisk störning

att det därmed inte finns medicinska förutsättningar att överlämna honom till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap 3 § brottsbalken.

Richard Johansson har varit berövad friheten sedan han greps den 30 september 2023.

5. Domskäl

5.1 Skuldfrågorna m.m.

5.1.2 Rättslig reglering

Richard Johansson har – under åberopande av att han begått de åtalade gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning - gjort gällande att han har saknat uppsåt till dem.

Målet gäller således främst om Richard Johansson, som vid gärningarna befunnit sig i ett akut psykotiskt tillstånd med bristande och snedvriden verklighetsuppfattning, har varit i sådan grad medveten om sitt handlande att uppsåt kan föreligga (medvetenhetskravet). Målet aktualiserar också frågan om det finns en oskriven ansvarsfrihetsgrund gällande tillfällig sinnesförvirring.

Högsta domstolen, HD, har bl.a. i rättsfallet NJA 2012 s. 45 närmare redogjort för frågan om uppsåt när en gärning som har innefattat allvarligt våld har begåtts under självförvållat rus och under påverkan av en psykisk störning. Även fråga om inbillat nödvärn och nödvärnsexcess har behandlats i rättsfallet.

I rättsfallet redogör HD för vem som har bevisbördan och beviskravet i uppsåtsfrågan. HD konstaterar att det är åklagaren som har att styrka sådana omständigheter som ger stöd för bedömningen att det är ställt utom rimligt tvivel att gärningsmannen handlade med uppsåt. I rättsfallet påpekar HD att även vid gärningar som har begåtts av personer med psykisk störning ska en vanlig uppsåtsprövning ske. Visserligen kan det vara svårare att bedöma uppsåtsfrågan i ett sådant fall än i andra. Detta gäller naturligtvis särskilt om den psykiska störningen var allvarlig. Men i princip ska kravet på uppsåt upp-

fattas på samma sätt beträffande denna kategori som beträffande andra lagöverträdare. Kan gärningsmannen med hänsyn till den psykiska avvikelsen inte anses ha handlat med uppsåt ska inte heller något uppsåtligt brott anses begånget. Principen har ansetts vara att uppsåt inte föreligger om en person utan den psykiska störningen men med samma föreställning om sakförhållanden inte skulle anses handla uppsåtligt. Det har sagts att prövningen av uppsåtsfrågan i de flesta fallen torde ge till resultat att uppsåt föreligger (se NJA 2004 s. 702).

HD anför vidare i rättsfallet att en vanlig uppsåtsbedömning ska vid både självförvållat rus och psykisk störning göras också beträffande sådana omständigheter, som kan medföra att den begångna gärningen inte var otillåten, t.ex. på grund av nödvärn och nöd. Ansvar för brott kan ju vara uteslutet inte bara om någon rent faktiskt har handlat i exempelvis en nödvärns- eller nödsituation utan också om den handlande har uppfattat det så att han eller hon agerade i en situation som omfattas av bestämmelserna om dessa ansvarsfrihetsgrunder. Att någon har misstagit sig på situationen kan därmed utesluta ansvar även om det berodde på rus eller på en psykisk störning.

HD har i rättsfallet NJA 2020 s. 169 närmare berört hur bedömningen ska göras för att avgöra om det s.k. medvetenhetskravet ska anses vara uppfyllt. HD anför i det rättsfallet att gärningsmannen vid gärningstillfället måste ha ett visst mått av basal grundförståelse av det sammanhang och den omgivning där gärningen företas. Det är endast i de fall det föreligger högrgradiga förvirrings- och omtöckningstillstånd som gärningsmannen kan sägas ha ett bristande uppsåt. Att gärningsmannen till följd av en psykisk störning haft en felaktig uppfattning om motivbilden eller andra bakomliggande förhållanden hindrar enligt HD inte att medvetenhetskravet är uppfyllt.

HD konstaterar vidare att det endast är i ett fåtal fall som bristande uppsåt till följd av ett grumlat medvetande aktualiseras och begränsas till en begränsad del av de allvarligt psykiskt störda som träffas av det absoluta fängelseförbudet i 30 kap. 6 § andra stycket BrB.

5.3 Vad är bevisat om vad som faktiskt hände vid de två tillfällena som är aktuella?

Den utredning som åklagaren har presenterat avseende vad som hände vid tillfällena är omfattande och gedigen.

Vad avser narkotikabrotten är de gärningarna erkända av Richard Johansson. Hans erkännanden vinner stöd av den övriga bevisning som har åberopats. Åtalet i dessa delar är således styrkt och brotten är att bedöma på sätt åklagaren har påstått.

Vad därefter avser det olaga hotet är genom förhöret med Magnus Fjellström och vad som framkommit vid vittnesförhöret med Marcus Viklund tillförlitligen styrkt att Richard Johansson hotat Magnus Fjellström på sätt åklagaren har påstått. Hotet var sådant att Magnus Fjellström kunde förväntas känna allvarlig rädsla för sin personliga säkerhet. På det skäl åklagaren har anfört ska gärningen bedömas som grovt brott.

Vad sedan avser åtalat mord styrker den utredning som åklagaren har presenterat att Richard Johansson har berövat Roshis Das livet genom strypvåld och genom att rikta upprepat trubbigt och skarpt våld mot hennes huvud och hals.

Genom vad som framkommit genom förhören med Magnus Fjellström om bl.a. Richard Johanssons påverkansgrad samt vad som framkommit av det rättspsykiatriska utlåtandet anser tingsrätten visat att Richard Johansson begick

de åtalade gärningarna då han befann sig i ett psykotiskt tillstånd efter det att han hade intagit droger.

Det har inte framkommit något som tyder på att Richard Johansson var irriterad på vare sig Magnus Fjellström eller Roshni Das eller att han av någon annan anledning skulle ha haft något skäl att hota eller skada någon av dem. Vad som utlöste hotet respektive våldet är oklart. Det framstår emellertid som att det eskalerade drogintag som Richard Johansson har berättat om och som Magnus Fjellström berört dagarna innan händelserna kan ha bidragit till och/eller varit en utlösande faktor till det psykotiska tillstånd Richard Johansson befann sig i. Richard Johanssons minnesbilder av vad som föregick händelserna är fragmentariska och i viss mån också oklara. En återkommande fråga från Richard Johansson sida - och som enligt tingsrättens uppfattning synes ha haft betydelse för hans hot- och våldsanvändning i det tillstånd han befann sig i - har varit om han bedömt dem han haft i sin omgivning eller pratat med, har varit lojala med honom. Magnus Fjellström har berört detta i sitt vittnesmål och berättat att Richard Johansson till honom uppgett att ”jag ska döda dig som en man”. I samma riktning talar uppgifterna i den konversation Richard Johansson hade med sin flickvän Laura den 30 september kl. 07.19 – 08.37 i vilken Richard Johansson bl.a. frågade henne ”are you a traitor” (eng. förrädare). Liknande fråga ”visst är du lojal mot mig” ställde Richard Johansson till polismannen Oliver Halvarsson i samband med att denne medverkade vid införandet av Richard Johansson till arresten på polishuset. Det framstår således på tingsrätten som att i de situationer där Richard Johansson upplevt att motparten bedömdes eller befarades vara illojal mot honom, blev det för honom en fråga om liv eller död. Dessutom - och det är Richard Johanssons egna ord - var han i så fall tvingad till att ”punktera” motståndarens hjärna för att denne inte skulle återuppstå som en ”zombie”. Det kan i övrigt konstateras att i tiden mellan händelserna och efter dem handlade och uppträdde Richard Johansson helt adekvat även om han då synes ha befunnit sig i ett psykotiskt tillstånd. För den

uppfattningen talar den konversation Richard Johansson hade med Roshni Das efter det att han blivit avvisad från Magnus Fjellströms lägenhet och den sökning på vägbeskrivning till henne som han gjorde efter det att hon hade tillåtit honom komma till henne. Även det förhållandet att han duschade efter händelsen i Roshni Das lägenhet och att han på uppmaning utförde HLR på henne talar enligt tingsrättens mening i samma riktning. Till detta kommer att Richard Johansson förklarade för grannarna när de träffades utanför lägenheten att Roshni Das var död.

Vad avser det hot som framställdes mot Magnus Fjellström ligger det i linje med den uppfattning Richard Johansson hade om hur han skulle lösa en situation med en illojal person. Innan dess hade han beväpnat sig med vapen för att för egen del kunna utföra det han uttryckligen avsåg att göra, ”jag ska döda dig som en man”.

När det gäller våldsutövningen mot Roshni Das talar utredningen för att Richard Johansson först tagit ett stryptag på Roshni Das och därefter - när hon fallit till golvet - utövat våld mot henne. Våldet har huvudsakligen varit koncentrerat till hennes huvud. Vad som utlöste våldet är högst oklart men i linje med vad som tidigare anförts kan den ha utlösts av att Richard Johansson av någon okänd anledning såg en ”fiende” i henne och var tvungen att döda henne. Richard Johansson har, såvitt kan bedömas, haft kontroll över sitt handlande och genomfört det han avsåg att göra för att Roshni Das inte skulle kunna återuppstå som en zombie.

Någon omständighet som tyder på att Richard Johansson själv blivit angripen eller hotad av vare sig Magnus Fjellström eller av Roshni Das har inte framkommit. Det finns därför inte någon anledning misstänka att det skulle röra sig om något annat än otillåtna gärningar.

Hade Richard Johansson uppsåt till gärningarna?

Även om den sammanvägda rättspsykiatriska bedömningen, som framförallt tar sikte på den gärning som riktas mot Roshni Das, är att Richard Johansson till följd av graden av hans psykotiska tillstånd saknat förmåga till insikt om gärningens innebörd har han samtidigt bedömts inte helt sakna kontakt med verkligheten eller befunnit sig i ett uttalat förvirringstillstånd då han t.ex. duschade efter gärningen mot Roshni Das. I det ovan sagda har tingsrätten även pekat på andra omständigheter som enligt tingsrättens mening talar för att Richard Johansson inte helt saknade kontakt med verkligheten under och/eller i samband med gärningarna. Därtill kommer att hans handlande synes ha föregåtts av någon form av bedömning från hans sida av om personer i hans omgivning var lojala mot honom.

Enligt tingsrättens mening visar utredningen att Richard Johansson under stora delar av händelseförloppet - från det att han hotade Magnus Fjellström till dess att han greps av polis på Vretgatan – agerade helt adekvat och konsekvent vilket talar för att Richard Johansson hade ett visst mått av basal grundförståelse för sammanhanget och sin omgivning (jfr NJA 2020 s. 169). Mot den bakgrunden gör tingsrätten den samlade bedömningen att Richard Johansson var i tillräcklig grad medveten om sitt handlande och han har därmed även haft uppsåt till de åtalade gärningarna.

Det sagda leder sammanfattningsvis till att tingsrätten bedömer att Richard Johansson hade uppsåt att dels hota Magnus Fjellström, dels beröva Roshni Das livet. Han ska därför – förutom för ringa narkotikabrott - dömas för mord och grovt olaga hot.

Kan Richard Johanssons handlande i den inbillade situationen anses ha varit tillåtet?

För att Richard Johansson ska vara fri från ansvar krävs att han i den inbillade nödvärnssituationen inte tillgrep våld som var uppenbart oförsvarligt. Det ska då genast sägas att en gärning, tingsrättens syftar då på mordet, av det förevarande slaget endast under mycket speciella förhållanden kan bedömas som annat än uppenbart oförsvarlig. Uteslutet är det emellertid inte att det kan vara icke rättsstridigt att tillgripa även livsfarligt våld mot en angripare (jfr NJA 2005 s. 237). Avgörande är enligt 24 kap. 1 § BrB angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt. Bedömningen ska alltså grundas på hur det av Richard Johansson inbillade angreppet tedde sig för honom. Om detta har utredningen inte gett något besked. Det framstår emellertid inte som obefogat att utgå från att Richard Johansson kan ha uppfattat det så att han var utsatt för ett livsfarligt angrepp. I ett sådant läge är det inte uppenbart oförsvarligt att tillgripa allvarligt våld, inte ens sådant som är livsfarligt.

I linje med den bedömning som tingsrätten tidigare har redogjort för beträffande Richard Johanssons uppsåt ligger emellertid att han efter det inledande skeendet måste ha blivit i tillräcklig grad medveten om att han med olika verktyg angrep en person som inte gick till fysiskt angrepp mot honom och som därmed i vart fall inte utgjorde något allvarligt hot mot honom. Att i detta läge fortsätta våldsutövandet på det sätt som han gjorde var helt klart uppenbart oförsvarligt.

Även med beaktande av att Richard Johansson inledningsvis kan ha uppfattat det så att han var föremål för ett mycket farligt angrepp måste han, när han blev i tillräcklig grad medveten om att han med olika verktyg angrep en person som inte gick till fysiskt angrepp mot honom – och som därmed i vart fall inte kan ha uppfattats som något allvarligt hot mot honom – ha kunnat besinna sig och

avsluta sitt handlande (jfr NJA 2009 s. 234). Richard Johanssons agerande har därmed inte varit fritt från ansvar.

Det sagda innebär att Richard Johansson ska dömas för mord och grovt olaga hot.

5.3 Påföljd m.m.

Richard Johansson förekommer inte sedan tidigare i belastningsregistret.

För mord är stadgat fängelse på viss tid, lägst tio och högst aderton år, eller på livstid och för grovt olaga hot är stadgat fängelse i lägst ett och högst fyra år. Det sagda talar för att påföljden - eftersom Richard Johansson nu inte bedöms lida av en allvarlig störning och då gärningarna är av sådan art och har ett så högt straffvärde - ska bestämmas till fängelse.

Av avgörande betydelse för valet av påföljd är dock vad som stadgas i 30 kap. 6 § brottsbalken. Enligt den bestämmelsen ska den som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning i första hand dömas till en annan påföljd än fängelse. Rätten får döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl ska rätten beakta:

1. om brottet har ett högt straffvärde. *Av kommentaren till stadgandet framgår att det i princip krävs att straffvärdet är mer än fyra år och att vårdbehovet är begränsat.*
2. om den tilltalade saknar eller har ett begränsat behov av psykiatrisk vård. *Av kommentaren till stadgandet framgår att domstolen bör utgå från att det finns ett vårdbehov som inte är av begränsad omfattning, om det inte föreligger något belägg för att den tilltalade saknar eller har endast ett begränsat vårdbehov.*
3. om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat liknande sätt. *Av kommentaren till stadgandet framgår att i dessa fall kan synnerliga skäl föreligga trots*

att straffvärdet inte uppgår till fyra års fängelse. Om den tilltalade inte haft anledning att räkna med det uppkomna tillståndet, är det inte självförvållat.

4. *omständigheterna i övrigt. Av kommentaren till stadgandet framgår att utöver de särskilt omnämnda omständigheterna kan beaktas vilken inverkan den allvarliga psykiska störningen haft på gärningen, om det rör sig om återfall, om det finns skäl att ta s.k. billighetshänsyn eller om den tilltalade var under 21 år vid tiden för gärningen.*

Av andra stycket i nämnda paragraf stadgas vidare följande. Rätten får inte döma till fängelse, om den tilltalade till följd av den allvarliga psykiska störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt. Här krävs enligt förarbetena att den tilltalade i avsevärd grad har brustit i sin bedömning av och föreställning om den situation i vilken gärningen begåtts. Det rör sig enligt lagstiftarens mening om fall när den tilltalade inte har kunnat bedöma sin gärning och relatera den till dess faktiska sociokulturella sammanhang, dvs. när han eller hon befunnit sig i en annan verklighet. Exempel på detta är situationer där den tilltalade till följd av en akut psykos eller motsvarande tillstånd har haft en bristande realitetsvärdering av typen vanföreställning eller konfusion (förvirring eller medvetandegrumling) som varit avgörande för hans eller hennes förståelse av gärningen. Domstolen ska således pröva om den tilltalade i någon rimlig grad har haft förmåga att förstå innebörden av sitt handlande.

Domstolen har i sin begäran om rättspsykiatriskt utlåtande särskilt hemställt svar på frågan om Richard Johansson till följd av den allvarligt psykiska störningen saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller saknat förmåga att anpassa sitt handlande efter sådan insikt. Av det rättspsykiatriska utlåtandet framgår att Richard Johansson bedömts till följd av graden av sitt psykotiska tillstånd ha saknat förmåga till insikt om gärningens innebörd. ”Då han bedömts ha saknad förmåga att inse gärningens innebörd utgår frågan om han haft förmåga att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt”. Tingsrätten kan således konstatera att Richard Johansson befann sig i ett sådant tillstånd vid

gärningstillfällena att fängelseförbudet i 30 kap. 6 § 2 st. BrB kan komma att tillämpas.

Fängelseförbudet gäller dock inte som anges i första stycket 3 om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat sätt. För att en gärningsperson ska anses ha vållat sitt tillstånd ska denne genom att exempelvis bruka alkohol eller narkotika själv ha utlöst sitt tillstånd. Enligt förarbetena ska det vara fråga om en frivillig förtäring och den tilltalade ska ha haft anledning att räkna med sin psykiska reaktion. I normalfallet torde det krävas att den tilltalade tidigare har reagerat avvikande på exempelvis alkohol. Om den tilltalade inte har haft anledning att räkna med det uppkomna tillståndet, är det inte självförvållat (se Prop. 2007/08:97 s. 39).

Vad således avser den centrala frågan för påföljdsvalet dvs. om Richard Johansson själv har vållat sitt tillstånd gör tingsrätten följande överväganden.

Av den utredning som presenterats i målet har inte framkommit att Richard Johansson tidigare reagerat avvikande på sin användning av droger. I de prejudicerade avgöranden som tingsrätten känner till har frågan om ruset varit självförvållat främst avsett alkohol. I det s.k. Mattias Flink fallet, se NJA 1995 s. 48, fann HD att det tidigare fängelseförbudet inte kunde omfatta alla psykosrelaterade tillstånd utlösta av alkohol eller narkotikaberusning. Däremot tillämpades bestämmelsen i rättsfallet NJA 2001 s. 899 vid ett fall av patologiskt rus där gärningsmannen inte hade anledning att räkna med sin alkoholintolerans.

Det torde vara allmänt känt att användning av droger kan orsaka psykotiska tillstånd, psykoser. Richard Johansson själv har uppgett att han under en längre tid innan händelserna hade använt droger, främst cannabis. Han hade dessutom under senare tid tillsammans med användningen av cannabis även använt amfetamin. I nära anslutning till gärningarna hade han dessutom ökat

användningen av amfetamin för att känna hur det kändes och om det kunde leda till att han blev ännu mer effektiv i sitt arbete. Även om utredningen inte ger stöd för att Richard Johansson tidigare hade reagerat avvikande på användning av droger anser tingsrätten att den ökade användningen av amfetamin tillsammans med cannabis innebär ett medvetet risktagande inför det förhållandet att det samlade droganvändningen kunde leda till ett avvikande beteende hos honom. På grund av det sagda anser tingsrätten att det tillstånd Richard Johansson befann sig i när han begick gärningarna var självförvållat.

Det sagda leder till att något förbud att bestämma påföljden till fängelse inte föreligger, förutsatt att det föreligger synnerliga skäl. Eftersom den samlade brottsligheten har ett mycket högt straffvärde föreligger enligt tingsrättens mening synnerliga skäl att bestämma påföljden till fängelse.

Vad avser straffvärdet för den samlade brottsligheten får straffvärdet för mordet avgörande betydelse. I målet är utrett att Richard Johansson har utsatt Roshni Das för upprepat besinningslöst våld mot huvud och hals. Därtill har olika ”verktyg” använts för att - i det tillstånd Richard Johansson då befann sig i - uppnå vad han avsåg att göra. Tveklöst måste Roshni Das i vart fall i inledningen av händelseförloppet det våld hon utsattes för hos henne ha inneburit ett synnerligen svårt lidande och dödsångest. Det sagda leder till att tingsrätten anser att det samlade straffvärdet för brotten uppgår till livstids fängelse.

Vid straffmätningen ska tingsrätten i enlighet med vad som stadgas i 29 kap. 3 § brottsbalken särskilt beakta bl.a. om den tilltalade till följd av en allvarlig psykisk störning har haft nedsatt förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt. Tingsrätten har i det tidigare anförda konstaterat att Richard Johansson har haft nedsatt förmåga att inse

gärningens innebörd. Med det beaktande som tingsrätten under sådan förhållanden har att göra bestämmer tingsrätten straffmättningsvärdet för den samlade brottsligheten till fängelse arton år.

Vid denna utgång i ansvarsfrågan ska Richard Johansson stanna kvar i häkte till dess att fängelsestraffet kan verkställas mot honom.

5.4 Skadestånd

Vid angiven utgång i skuldfrågan är Mamata Das och dödsboet efter Roshni Das berättigade till skadestånd.

Vad avser Mamata Das yrkande är beloppen vid den utgång målet fått i skuldfrågan avseende ersättning för sveda och värk samt särskild anhörigersättning jämte ränta vitsordade. På grund av det anförda ska Richard Johansson till Mamata Das utge 110 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 september 2023 till dess betalning sker.

Vad avser dödsboets yrkande är beloppet för begravningskostnader, 45 000 kr, vitsordat. Därutöver bör dödsboet tillerkännas ersättning för kostnader för transport av kropp från Sverige till Indien med yrkade 66 753 kr. Således ska Richard Johansson till dödsboet efter Roshni Das utge 111 753 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 september 2023 till dess betalning sker.

6.0 Övriga frågor.

Vad avser de särskilda yrkanden som har framställts under åtalspunkt 1 har de lämnats utan erinran eller såvitt avser punkt 5 medgetts. Eftersom samtliga yrkanden är lagligen grundade ska yrkandena avseende bevisbeslagen under punkterna 1 – 4 och förverkandeyrkandet under punkt 5 vinna bifall.

Richard Johansson ska åläggas att till staten utge vad som av allmänna medel utgått för provtagning och analys av taget blodprov.

Det finns skäl att förordna om fortsatt sekretess avseende resultatet av rättsmedicinsk obduktion, fotografier från obduktion och röntgen samt jämförelsebild avseende Roshni Das och andra fotografier där Roshni Das kropp kan ses vilka förevisats vid förhandlingen inom stängda dörrar.

Åklagaren har förelagts att yttra sig över skäligheten av målsägandebiträdets och offentlig försvararens ersättningsanspråk. Hon har lämnat dem utan erinran. Med hänsyn härtill och då det i övrigt saknas skäl att ifrågasätta skäligheten av begärda ersättningar ska envar av Oskar Söderberg och Petter Hetta tillerkännas begärd ersättning. Kostnaden ska stanna på staten.

RÄTTEN

Chefsrådmannen Anders Carlbaum samt nämndemän.

Digitalt signerad av chefsrådmannen Anders Carlbaum

ÖVERKLAGANDEINFORMATION

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Umeå tingsrätt senast **den 12 juni 2024**. Överklagandet ska vara skriftligt. Umeå tingsrätt skickar det vidare till Hovrätten för Övre Norrland.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Umeå tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Umeå tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Umeå tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Hovrätten för Övre Norrland.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Hovrätten för Övre Norrland skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Hovrätten för Övre Norrland tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.

2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Umeå tingsrätt eller Hovrätten för Övre Norrland om du har frågor.